

نگاهی کوتاه به همایش ابعاد اقتصادی حمل و نقل شهری

انگیزه‌های برپایی همایش و هدف‌های آن

اقتصاد یکی از ابعاد مهم فعالیت‌های بشر همواره مورد توجه مسئولان و شهروندان تمام جوامع قرار گرفته است. حمل و نقل فصل مشترک بسیاری از فعالیت‌های اجتماعی - اقتصادی کشور است، که در آرامش جامعه، دسترسی به فرصت‌ها و کارایی سیستم‌ها نقش به‌سزایی دارد. کارکرد نامطلوب این بخش از فعالیت‌ها به ایجاد تنش‌ها و اصطکاک فراوان در سایر سیستم‌های کشور می‌انجامد.

به نظر می‌رسد بسیاری از مشکلات موجود در بخش حمل و نقل ناشی از تعریف نادرست مسائل، عمل‌زدگی، آزمون و خطا به‌جای تحقیق و توسعه، اتخاذ سیاست‌های نامطلوب یا تعریف ناکامل گزینه‌ها است. از این رو، همایش «ابعاد اقتصادی حمل و نقل شهری» بر آن بود که با بازنگری مسائل حمل و نقل شهری نسبت به باز تعریف برخی از مسائل که تعریف دقیق و صحیحی ندارند اقدام، و پیامدهای ادامه و وضوح موجود را آشکار کند. بدین ترتیب، با آگاهی تصمیم‌گیران و تصمیم‌سازان از تعریف‌های نادرستی که احتمالاً در برخی از زمینه‌های حمل و نقل در شهرهای کشور وجود دارد، و نیز شناخت پیامدهای احتمالی این تعریف‌ها، از هدر رفتن سرمایه‌گذاری در این زمینه‌ها جلوگیری می‌شود. معرفی رویکردهای شناخته شده در دنیا در حل مسائل یاد شده از دیگر هدف‌های این همایش بود. علاوه بر این همایش فرصتی برای شناخت متقابل مدیران و گردانندگان سیستم‌های حمل و نقل از یکسو، و تحلیل‌گران این سیستم‌ها و مسائل آن‌ها از سوی دیگر، بود.

زمینه‌های موضوعی همایش

می‌توان چهار گروه را شناخت که یا بر حمل و نقل اثر گذارند و یا از آن اثر پذیر: استفاده‌کنندگان (شامل جمعیت یا شاغلان)، گردانندگان (شامل سرمایه‌گذاران، مدیران، بهره‌برداران)، صنایع (شامل تأمین‌کنندگان تجهیزات و فناوری حمل و نقل) و محیط زیست (شامل کسانی که یا نگرانی‌های حفظ و نگهداری آن، و یا استفاده‌ی صحیح از منابع محدود آن، را دارند). از این رو با توجه به دو محور اقتصاد و حمل و نقل شهری در این همایش، زمینه‌های موضوعی آن در قالب چهار بخش اقتصاد خانواده، مدیریت عرضه و تقاضا در اقتصاد، صنایع و فناوری، و توسعه‌ی پایدار، همگی در حمل و نقل شهری، تعیین شد.

مخاطبان همایش براساس زمینه‌های موضوعی آن عبارت بودند از اعضای شوراهای شهر (به نمایندگی از خانواده‌ها)، نمایندگان گردانندگان سیستم‌های حمل و نقل شهری (اتوبوس‌رانی، مترو، تاکسی‌رانی، سازمان ترافیک، شرکت‌های مطالعاتی و برنامه‌ریزی، بیمه، سازمان‌های استاندارد، پلیس راهنمایی و رانندگی و...)، نمایندگان صنعت (خودروسازان، فناوران اطلاعات، دانشگاه‌ها و مؤسسات پژوهشی) و نمایندگان سازمان‌های مرتبط با محیط زیست (سازمان حفاظت از محیط زیست، شرکت کنترل کیفیت هوا، دولت، مجلس شورای اسلامی و...).

تولید و ارزیابی مقاله‌های همایش

راه حل‌های مسائل حمل و نقل شهری را باید بر اصولی استوار و مؤثر پایه‌گذاری کرد. در این راستا، نخست مسأله‌های چند جانبی حمل و نقل را باید همه جانبه نگریست، دوم مسأله‌های حمل و نقل را باید از دیدگاه گروه‌های مختلف جامعه نگریست، و آن‌ها را در حل این مسائل مشارکت داد. نکته‌ی دیگر آن است که باید بین افرادی که عهده‌دار مسئولیت حل مسأله‌اند و افرادی که توانایی حل مسأله را دارند اندرکنشی برقرار شود. بدین ترتیب، می‌توان با شناخت مسئولان مسأله و محدودیت‌ها و امکانات حل آنها را دریافت، و با آگاهی از توانایی تحلیل‌گران مسأله به حل

این مسأله‌ها امیدوار بود. برمی‌نای نکته اخیر، مفهومی با عنوان «بازار مسائل حمل و نقل» در همایش مطرح شد که در این بازار دارندگان مسأله آن را عرضه، و خریداران (حل‌کنندگان مسأله) آن را تقاضا می‌کنند.

براین اساس، مدیریت همایش با فراخوانی همگانی و خصوصی، از صاحب‌نظران برای مشارکت در همایش دعوت کرد. در این راستا، چارچوبی برای تنظیم و ارسال مقاله مهیا شد. درک مطلب توسط طیف گسترده‌یی از جامعه حرفه‌یی، بیرون‌بودن از چارچوب درسی دانشگاه‌ها، پرداختن به مسأله‌یی که تعریف آن نادرست به‌نظر می‌رسد و شناساندن پیامدهای ادامه‌ی این وضعیت، و ... از جمله ضوابط مورد نظر این همایش بود. از جمله معیارهای پذیرش مقاله در این همایش پرهیز از ذکر مصداق، بیان علمی و مستدل، و عدم استفاده از ریاضیات غیرضروری بود. به‌منظور ترغیب نویسندگان به ارائه‌ی پژوهش‌های ارزنده، امتیازاتی از قبیل اختصاص «گران‌ت پژوهشی» به مقاله‌های برجسته، چاپ مقاله‌های پذیرفته‌شده در کتاب مجموعه مقاله‌های این همایش، تشویق‌های مالی متناسب با کیفیت مقاله، و مهم‌تر از همه، درج مقاله‌های منتخب همایش در شماره‌یی ویژه در مجله‌ی علمی و پژوهشی شریف، برای آنان در نظر گرفته شد.

مقاله‌های این شماره از مجله‌ی شریف، از مجموعه مقاله‌های رسیده به دبیرخانه‌ی همایش ابعاد اقتصادی حمل و نقل شهری است که از غربال اولیه گذشته، و در مرحله‌ی دیگر با ارزیابی مستقل مجله‌ی شریف پذیرفته شده‌اند.

حسین پورزاهدی (استاد)
رئیس هیأت علمی همایش